



Volume 7, Issue 1

KCCRS Newsletter

Sunday, 12 January, 2020

## Kanoana

<b>Te Kamauri</b>	<b>1</b>
<b>Kaongora man NSC</b>	<b>2</b>
<b>Taeka n Reirei</b>	<b>2</b>
<b>Ana Tangira Te Uea</b>	<b>4</b>
<b>Te Maiu ae Tabu</b>	<b>6</b>
<b>Kaubain Nei Maria</b>	<b>7</b>
<b>Te Tibatiba ae raka</b>	<b>9</b>

“....nako aon Iesu ma te  
bana ae kangai “Aio  
natiu ae I  
tatangiria, I kukurei  
irouna.....”

Kiribati Catholic  
Charismatic Renewal  
Service

Ibukin am rongorongo, taiaoaka reitaki ma  
Uriam Timiti, Teburoburo Eita ao Kautoa  
Tonganibeia.

E-mail:  
Uriam Timiti - timiti.uriam@gmail.com  
Teburoburo Eita - bubblesada.tks@gmail.com  
Kautoa Tonganibeia - kautoaj3tki@gmail.com

## Te Kamauri

Kam na mauri tariu ao maneu n ana Tangira te Uea. E raba Te Uea ba e manga otinako ngkai ana moan kaongora Emmanuera inanon te ririki ae boourei aio, 2020. Ai bon ara kamauri ao ara inga nakoimi ni kabane ara taan wareware n ara beebe ae Emmanuera ngkai tia manga bane ni kaitiboaki ke ni karokoaki inanon te ririki ae boou aio. I taku ba ti bane n teimatoa namakina kimarerein te Kiritimati ae e tia n nako are e uota iai te manga kabouaki, te kaiokaki ma ara Uea ae lesu inanon bungi-ana, ao manga te katauraoaki nakon butimaean tibangara aika kakawaki ibukin Te Uea inanon te ririki ae 2020. Inanon am beba aio, ao e kauringira kakawakin bungiakin lesu nakoira Kiritian ba bon “te kawai ae moan te kakawaki ao ni kainananoa te kekeiaki n anganano ae batibukin uouotan ara onimaki ni Kiritian man te roro teuana nakon teuana. E rangin kakaongora ana taeka Tamara Te Bobe Baraniko inanon ana Tutia n tain te Kiritimati i Roma ke e katabua te kanuringa aio ao ni katerea te reitaki ae korakora imarenan bungiakin lesu ao te Eukari.

N te bong aio, ao bon te Toa naba ae rangin kakawaki iroun te Ekaretia ni kauringa iai babetitoan lesu inanon te karanga iroun St. Ioane te Tia Babetito. E taekina St Ioane ba e anga ngaia te babetito n te ran ibukin te rairanano ma teuare are e rrimwina bon Ngaia are moan te rietata, ao e aki tau ngaia n taua ana kauniwae (sandal). Bon Te Uea ao Ngaia e nga te babetito n te Tamnei ae Raioroi ao te ai (fire). Inanon te Euangkerio mai iroun St Mataio 3,13-17, inanon te Tabati ke n te bong naba aei, ao e taekinaki ba ngke e tia ni babetitoaki lesu ao e uki karawa ao e ruo mai karawa Tamnein Te Atua n airon te taobe nako aon lesu ma te bana ae kangai “Aio natiu ae I tatangiria, I kukurei irouna” Bon banan Tamara ae Te Atua ba lesu bon ngaia ana riki temanna te Atua, ae ara Uea ao ara Tia kamaiu, tina tangiria ao tina toro irouna. E

bon kamatoa mani kanenea riki nanon are e taekina St Ioane imain babetitoan lesu irouna.



E rangin kukurei nanon ami beba ae Emmanuera ni tibatibai nakoimi tariu ao maneu ana rongorongo Te Uea ianon te Toa aio, ba karababan tibangara ake tina karekei ba kanan tamneira ma kairan ara utu inanon moan te ririki aio.

E na bon reitaki naba aikai n taekan ana Tangira Te Uea ake a teimatoa n tibatibai kaain ara botaki ae Charis are a karekei inanon aia tai ni makuri ni mitinare inanon kaawa iaon Tarawa ao iaonaba. Kakekei naba tibangam aika kakaongora man taekaia Santa ao Santo, man kaubain Nei Maria ae Tinan Te Atua ao aibon ara rongorongo aika raka ba kanoa naba ana makoro Emmanuera ae boou nte tai aio.

Bon ana katekeraoi Emmanuera nakoimi taan wareware, ao ara tatato ba e na uaana kanoan Emmanuera inanon moan te ririki ae boou aio ao e na reke ba manga kakorakira inanon te ririki aio ao kabauan ara kekeiaki n tangira Atuara ao n iriran Tinana ae Nei Maria ba te tia buokira. Kam raba ao ana kakabaia Te Uea iaora ni kabane. Alleluia!



## Kaongora Man NSC

**Kaongora man NSC  
Nei Teretia Ioane, NSC Office.**

Mauri n Ana Tangira Te Uea, E raba Te Uea ibukin managa karoaka inanon te tai aei ma ana buoka ao ana karea aika bati inanon ara bariti aika kaokoro ao ai bon iaon ara tabo ae Sychar, Tarawa ieta. E a tia ni iangoia kain te rabata ae te NSC ba a na manga iangoa aia karekemane ibukin buokan katiaan te makuri iaon Sychar imuun karoan te katabenan aontano iroun Fr Koru imain karoan te kateitei. Aio are bon karekean tabeua baai aika a uarereke ibukin tabeua baai aika a kainnanoaki ibukin katian te makuri are i Sychar i aan ae e noraki kainnanoakin te mane moa n te tai aei. Kioina ba aio ai bon tibangan te Charis are e anga Bishop Paul Mea nakon te botaki ae te Charis ma aia Chaplain ae Fr Koru are a mwiokoaki iai ba e na wakinna ao ngaia are e a mena katian Sychar i nanon bain Fr Koru ma te botaki n Tataro ae te Charis.



“....ibukin buokan katiaan te makuri iaon Sychar imuun karoan te katabenan aontano iroun Fr Koru imain karoan te kateitei”

E a tia naba n roko temanna mai Canada are ngaia are a na manena kabobongan te tabo aio i mwin te reta ni bubuti nakoia mairoun Makurita Baaro n ana tai n Tia Babaire ao are a tia ni kariaia ba a na anga \$100,000 i bukin katian te makuri. I bukin norakin raoi te makuri ba e a tia ni waaki ao ngaia are e a roko temanna mai Canada n nora raoi te makuri ba e a baka iaa te waaki i main ae e kanakoaki te mane. Ti kukurei ni kaotia ba e rangi ni kukurei teupei ao te kantninga ba iaon kawaina te mane ni kanakoaki imwin ana tutuo te I-Canada aei.

Iai naba te mamainging irouia ara koraki ake a tia ni karaoi nako Kiritimati ao Toromon, i aan te kakao mairouia kain aaba aikai n takia i bukin ana Tangira te Uea



ma ana kamaiu. A tia ni mananga ara koraki tabeman man te NSC ao n raonaki irouia kain baeriti mai Betio, Bikenibeu ao Teaoraereke. Kantokaia a bon karekei ibon irouia ao iai naba aika a iri ba a bon kabakai naba kantokaia ngkana a kan ira te mananga. Ti kukurei ni kaoitia ba a taraa n ae e nakoraoi manangaia ao a taekinna ba e rangi ni korakora ana Tangira te Uea ae ranganako nakoia kain Toromon. Ana Tangira te Uea iaon Toromon e na rin i aan ana Tangira te Uea mairouia raora aike tabeman.



N te Kaabong ae e nako 7 bongin te namakaina ae Novemba 2019 ao e kibanako Toromon Nei Maria man te Parish ae Teaoraereke i aan katabeakina mairouin Fr Koru ma kain te NSC ba e na nako ni karaoa te Kainaomata ikekei. E na kabanea uoua ana wiki Maria ni karoan ana makuri ikekei. E bon teimatoa naba wakinan te Emmanuera irouia kain ana tiim ni kateimatoa aki kabakaan te newsletter aio n otinako ni katoa kuata. Kain te Tiim bon Uriam, Kautoa, Wayne, Beia, Kuanako, Teburoburo, Beneteta ao Teretia. E bon kateaki te tiim aio man ana iango ara Unimane ae Uriam ngkai e noraki n taai aika a nako ba e a maan aki otinakon te Emmanuera.

## Taeka n Reirei

**Kakawakin te Avenete inanon maiura ni Kiritian**

**Uriam Timiti, Bikenibeu Parish**

Inanon tain te Avenete ae aua te wiki ni moa man te Tabati imuun te toa ae Kristo Uean Aonnaba, ao ti ongo ana kakao te Uea nakoira n aron are takeinnna te burabeti ae Itaia ba “ti na tuangia aomata ake iai te maku inanoia ba a riai ni korakora ao n aki maku ba e na roko Atuami ni kamaiu ngkami.” E rangi ni kakawaki imain te Kiritimati ba ti na kaonrakeaki n te ingainga ao te kariaria ni katauraoi nanora ni butiamaea te

Mesia are na bon roko ni kamaiuira. N te tairiki ae tabu are nang bungiaki iai lesu te Tei ao ti na manga kaonrakeaki ao ni kamaiua te namakin ao te kamimi ma Nei Maria ao loteba ao tan kawakin tibu ni iangoa aron te Taeka are a riki n aomata ibukin kamaiuakira.

Ba tera raoi nanon te Avenete? Eng, nanon te Avenete bon te katauraoi inanon te ingainga ao te kariaria n tataninga rokon te Mesia are nang kamaeuia aonnaba. Ma ae kakawaki riki bon te tauraoi imain kauokin lesu ni motika taekan aonnaba. Te katauraoi imain Kiritimati bon tiaki ti bukin kauringan te bai ae a tia n riki uoua tabun te nga te ririki n nako ni kawan luta ae Betereem ma ae kakawaki riki bon kaotan ana kantanninga te Atua ibukin maiura aio ba e riai n riki ba ara tai ni kakatauraoi ke te avenete imain kabanean okin lesu ba e na motika taekaia akana maiu ma akana a mate. Te avenete ngkanne bon te tai ni kataneiai ao ni katauraoi ae ababaki ni kairaki nako Teuare e tia n roko, E a manga roko ao e tabe n roko.

### Kakawakin karaoan te Kanuringa ibukin Bungiakin lesu n te Kiritimati *Uriam Timiti, Bikenibeu Parish*

N 1 n Ritemba 2019 are moan Tabatin te Avenete ao e tiaina ao ni kanakoa ana reta (Apostolic Letter) Bobe Baraniko nakoia tan onimaki ni kauringia ao ni kabarabara nanon ao kakawakin katean kanuringan bungian lesu n tain te Kiritimati ibukin manga kabouan ao maiuakinan kanoan ara onimaki ni Katorika. N ana kaukuuki te Bobe n ana reta aio ao e taku; "Tariu ao maneu inanon Kristo, katean kanuringan bungiakin lesu bon te itera ke te kawai ae moan te kakawaki ao ni kainananoa te kekeiaki n anganano ae batu ibukin uouutan ara onimaki ni Kiritian man te roro teuana nakan teuana. I kaungai ngkami n au reta aio ba kam na reita nako katein te utu ae moan te tamaraia aio ni katauraoi ami kanuringa ibukin te Kiritimati are na manga kamaiua ao ni karokoa iroura kakukurein, kimareirein ao mimitongin bungiakin lesu n tain te Kiritimati n aron are riki ngkoe uoua tabun tengae te ririki n nako n te kawa ae Betereem."

Inanon kananoan tibangara aika kakawaki inanon te Kiritimati ao ti bane ni kaoaki ba ti na waki inanon ara borau n tamnei ni katikaki nakon nanorinanon ao nimamannein te Atua are e riki n aomata ba e aonga ni kona ni kaitibo ma ngaira aomata nako n te aonnaba aio. Aio ae bon kauringira aron nanon ma

kororaoin ana tangira te Atua ibukira ba e na riki n ai arora ba ti aonga ni kona ni kaitibo ao n riki n titeuana ma Ngaia.

Ti kakoaua ba n rokon lesu i aonteaba ao E kaweneaki iaon te uteute inanon nnen kanaia maan n amarake ke te aubunga are E kaoitia ikai lesu ba boni Ngaia te "bwerena ni kamaiu ae ruo mai karawa" (Jn 6:41). E reitia St Aukutino n taku ba wenan lesu te Tei n te kumete bon te kanikina ae kakannato ni kaotia ba E roko lesu ba kanara ni koaua. N te koaua ao e riki kanuringan bungiakin lesu ba manga kabouan ao karabataan iteran miterion maiun lesu aika a irekereke ma maiura n tatabemanira.

E moan reke iangoan karaoan kanuringan bungiakin lesu iiron St Baraniko mai Asisissi ngke e tabe n oki mai Rome ba tao muin kawaran lerutarem ao noran tamnein bungiakin lesu n te Umantabu ae St Mary. Bon kanoan miin Baraniko ba e na katea te kanuringa aio ba e aonga ni manga kamaiua ao ni karokoa te kukurei ao te kimareirei ae roko ngkoe i Beterem. Imuin ana bubuti Baraniko nako te rorobuaka ae John iaon Greccio ao e a moanaki katean ao kabobongaan te moan kanuringa iaon bungiakin lesu (Nativity Set).

E karaoa ana tutia St Baranako ni katabua te kanuringa aio ao ni katerea te reitaki ae korakora imarenan bungiakin lesu ao te Eukari. E ngae ngke bon akea katotongaia aomata nte moan kanuringa aio ao e taekinaki ba ibuakoia aomata ake a ira te moan tutia ao iai tabeman aika nora lesu te Tei ae wene inanon te aubunga ao iriana bon namakinan te kukurei ao te kimareirei ae a kaonrakeaki iai. Boni ma n te tai aio are e a tabe n rikirake ao n teimatoa te katei ae kakawaki teuana ba karaoan kanuringan bungiakin lesu.

N ai aron St Baraniko ao ti weteaki naba ngaira n tatabemanira ba ti na reita te katei ni Kiritian ae moan te tamaraia aio ni karaoa ao ni katea kanuringan bungiakin lesu ba ara kawai ni kabuta te rongorongo ae raoiroi n te aro ae ti na ringi iai nanoia aomata aika batu. Ba inanon te kanuringa aio ao ti kaota iai nakoia aomata aron kamimin ao kororaoin ana tangira te Atua ngke Ngaia ae a karikaki bai Irouna ao Ibukina, E karianoan n ai arora ni mangori man uarereke.

Ti nora aron kamimin miterion te maiu ae anganira te Atua man ataakina ba Natin Nei Maria ae te baretenia boni Ngaia muiokon ao kateimatoan arora ao maiura ni kabane. Ba iiron lesu ao e a tia te Tama n anganira tarira ao manera ae te tia ririmuira ngkana ti minotaki mani bua, ao n riki ba raraora n tai nako irarikira. E anganira Natina te Atua ba te tia kabarai ao te tia kainaomataira man ara bure ba e aonga n reke iroura te maiu ae akea tokina i Karawa.



*"Ti nora aron kamimin miterion te maiu ae anganira te Atua man ataakina ba ..."'*



## Ana Tangira Te Uea

**Ana tangira te Uea ni kamaua kain mwengan Ten Teaba**

**Teweara Tabera, Betio Parish**

Ten Teaba bon te teinimane ae e a tia n motirawa ao e mamaeka n te makoro ae St Mi kaere i Betio. Kain mwengana ake a tiku i muina a bubuti kainnanoan ana tangira te Uea ibukin namakinan te mwengabuaka n aia auti.

I nanon te namakaina ae Okitoba, 2019 ao e a kawaraki mwengaia irouia kain te tiim i bukin kaekaa aia bubuti. E bon rotia te kukurei ba a namakina te kamaiuaki n te tai anne. E waki te moan makoro ma te Bau n Nanoanga ni bubuti ana nanoanga te Uea ao n reitaki nako ma te kauoua ni makoro are te katoki aoraki. Ni baran te kauoua ni makoro ao e a reitaki ma te tibatiba n aron are e bon tataneiai te aba iai. E moa te tibatiba mai irouia kain te tiim i aon taian karea ake E anga te Uea i nanon te tai anne ao te kauoua bon mairouia kain te mwenga, ba reitan neboan te Uea n ana makuri ni kamaiu.

Aikai tabeua mai buakon karea ake a kaotaki n tain aia bubuti kain te mwenga rinanon te kauoua ni mwakoro: Te tabonibai are e kaoti are titebo taraana ae e kotokoto; Te ati ae burau; Te aomata ae wene i nukan aia auti.

N aia tibatiba kain te mwenga ao e rangi n neboaki te Uea i bukina ba a reiti raoi taian karea ake a anganaki kain te tiim. Te tabonibai are e kakaoti arei a reitia man taku ba bon tabonbain temanna kain aia auti (Teaba) are e a bon tiba tia ni mate teuana te wiki i main kawarai. A taku naba ba ana akaunti teuao (messenger) e teimatoa ni maiu (online). A rang kubanako man mimi kain ana auti ba e na kanga n reke aio ao a taku naba ba kanga e a riki ba te bai ni kakamaku ao ngkana a kaukuki ma a noria ba e maiu naba ao a kabaiti naba n tiring aia bai.

A teimatoa n tiku i nanon aia kantininga are aki kan katapei nanoia n te bwai are e riki n ua e a uotaki ana rongorongo Teaba mai Temai ku. N te tai ae aki rangi ni maan ao e a kaoti naba temanna aia koraki are e mamaeka i Temai ku ae arana Nei Anna. E tuangia ba e kan reitaki Ten Teaba ma ngaiia ba iai ana rongorongo ae kakawaki ma ngaiia a titiringa naba aia bai. N ana rongorongo are e butia Nei Anna ba e na karokoa ao e taku ba iai te baa are e na anaki ae e mena n te ati teuana ba ngaiia are e karika te mamate n aia auti. Ma aki kantaningaia nakai ba te ati anne bon ana ati tibuia ao iai te bai ni kawai i nanona ao ngaiia e bon memena n aia auti. Ai tibun naba Teaba e motirawa tabeua te bong i maina.

E rangi n neboaki te Uea n aia tibatiba ba a bon kaota te koaua. N reitaki naba ma ana taeka te Uea are e teke nanon iai temanna kain

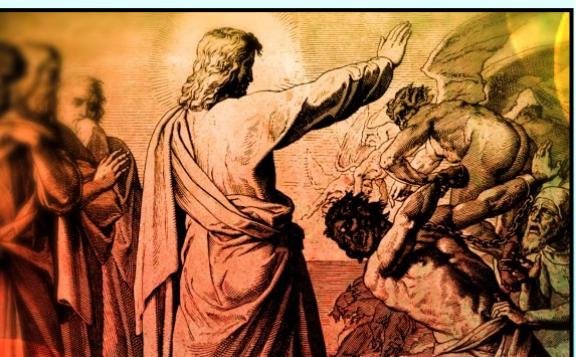
te mwenga ao are e bon katuruturua n ana tibatiba ba a bon kamaiuaki iroun te Uea. A rangi n rotaki nanoia kain te mwenga n ana kamaiu te Uea ba aki ti kamaiuaki n ana tangira te Uea ma ngaia e kamaiuaki naba kain aia auti are Ten Teaba are e a tia ni mate. E neboaki te Uea ni baai ni kabane ao ti onimakina ana akoi.

**E kaoti baika a raba te Uea iaon te kaawa ae Tenatorua**

I nanon tain kawarakia kain te kawa ae Tenatorua, i bukin kainnanoan ana tangira te Uea irouia kain ara botaki n charismatic ba a kainnanoa kamarurungaia, ao e kaota ana tangira te Uea nakon temanna tarira ao manera i nanon ara botaki ae iai te karea irouna.

N te bong ae te Kanimabong 20/09/2019 ao e kawaraki Tenatorua irouia kain te tiim n tataro. N te Kaonobong 21/09/2019 ao e a karaoaki te buti rian auti aika 18. A kateaki uoua tiim nanona kaka 9 aia auti kaain te tiim aika a na kawari. Kain ara botaki mai Tenatorua a bon ira naba te tiim n te tai anne. Temanna mai buakoia bon te teinimane are aongkoa iai te karea naba irouna mairoun te Uea. Akea kain mwengan te teinimane aio ba a nako Tabiteuea maiaki ao e tiku n ti ngaia. E bon ira naba te buti nakon mwenga aika a kakaokoro ao ni kanakoi naba ana tibatiba iai.

Ana auti teteinimane aio bon te kaba nea ni kawaraki ngaia are ngke e a rabane te auti ao e a kaokaki iroun te tibirita ba e na katauraoa mwengana i main te roko. E okira mwengana ma ngke e a noria ba e tuai bane aia auti kain te tiim are a na kawaria ao e a manga okiria riki kain ana tiim. Te bai ae riki ba te mwenga are e uotaki ana tangira te Uea nako iai a bon rangi n rau kaina ma ngke e a kaoti ao ataeina a bon tatakarua naba n tang. I muin banen aia auti ao e a manga tuangaki riki iroun te tibirita ba e nang okira mwengana ni katauraoia i main te roko.



Ngke a roko kain te tiim n ana auti, muin 8 n te tairiki ao a noria ba akea kaina ma e ura taurana ngaia are a toka n te buia n ta ninga. Ngke e a roko ao e uouota temanna te

*“...ba iai te baa are e na anaki ae e mena n te ati teuana ba ngaiia are e karika te mamate n aia auti....”*

bwebwe. E a bon waki te tataro ma ngaia ao ana man te bwebwe e a bon karaoi ana makuri. E kibakiba riaoia taan tataro ao e a manga kiba nakon te taura, ma ngke e kabaeaki ao e a bon toki naba kibakibana ao i muina e a bua naba rabatana.

Tabeua mai buakon ana taeka te Uea n ana auti e kangai ba “..... ngkana ko taku ba te Atua Baara ao nakon Baara ma ngkana ko taku ba lawe te Atua ao nakoina.”

Ana karea te Uea- E namakinaki te aoraki ba e kamatoa nanona; E namakinaki naba ba iai te bai ae e kounako mairoun te aoraki; E noraki Kaobunang ae e ririaki i rarikin ana auti; E namakinaki naba tiinakon te kabuebue mairouna.

N ana tibatiba te aoraki ao e kaotia are e bon namakina te kainnano n rabatana, ma i muin katokaan bain lesu i aona ao e a namakina ba iai te bai ae kounako mairouna. E namakina te bebete ao te marurung i muin kabaroan ana tangira te Uea irouna.

E reita ana tibatiba ma kanoan te ngaina anne ao e karakina aron nikiran ana tangira te Uea n ana tiim are e mena iai. E taku ba ni manangana anne ao e bon airiri ma te Kaobunang. E taku naba ba iai tibangana n taian mwenga ake a nako iai ma iai aika e tibai ao iai aika e aki. E taku ba e a aki tibai ba e a manga taku ba mairoun teuare buakaka are e aki toki n iriria ni karokoa te tai are e a kabaroaki iai ana tangira te Uea i aona ao a bon raona naba ba Kaobunang ao te bwebwe.

N te Tabati anne ao e a manga karaoaki te kamarurung irouia kain te botaki n tataro ao are e bon iria naba. E kanakoi naba ana tibatiba ngkai iai naba baika e nori i aoia aoraki.

I buakon naba ana tibatiba ao e kaoti naba ana makuri teuare e buakaka. E taku ba ngkana iai te bai ae tangiria ma e tuanga Kaobunang are raona n taai nako ao e a bon reke naba. E kaotia naba ba ngkana e rawa ni kabeabeanaki ao e tuatua ba e na kamatakiaki ao e taku ba e a bon aki naba noraba n te aro are akea ae kona ni manga kabeabeanna. E taku ba i muin kabaroan ana tangira te Uea ni mwengana ao e uringa ana taeka te Uea are e tuangaki ba e na rinea Atuana, ba ngkana atuana Bara ao e na nakon Bara ma ngkana lawe ao e na nakon lawe. E uki ana iango n ana taeka te Uea aio ao e taekinna ba e bon riai n onimakina te Uea.

E raba te Uea ba man ana tibatiba ao e teretere ba ana karea ake e aki toki n titibai ngaia bon te karea n taimonio. E kababarai baai ni kabane te tibirita nakoina are e na aki kamuinibaea te Uea n ana waki ba te Uea bon ti ngaia ae maka. E onrake n te tangira ao te nanoanga ma teuare e buakaka e okioki bukin ana makuri ba bon te tia bainikiriniia aomata. E aranaki ba aia tabonibai aomata ba ngkana e tuangaki te bai teuana ao e karaoia ma n te

taina ao e na manga tangira boon muin ana makuri.

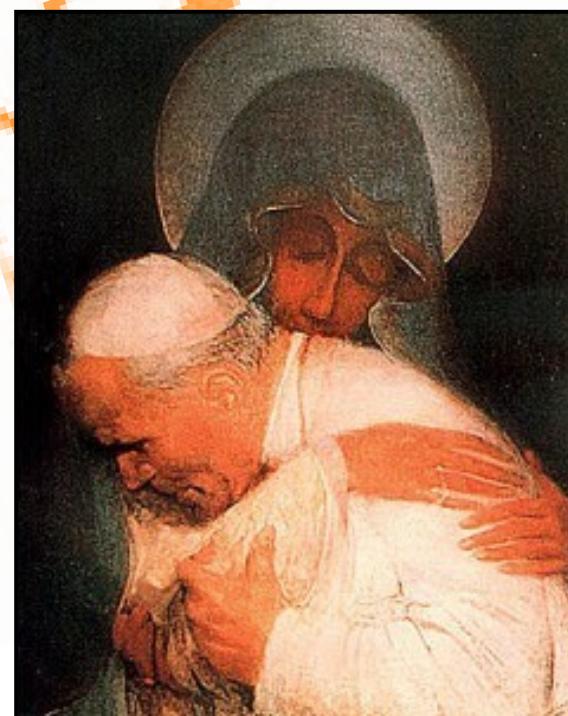
Bon ti teuana te bai ae kabanea korakorana iai teuare buakaka ba karekean iriana i Mone. Bon iai tabera ae moan te kakawaki ibukia tarira ao manera ba ti na buokia ni kainamataia man ana kewe ao ana kamane te riaboro ao ni kakorakoraia ba a na motikia mai nanoia ba a na urui ni kanakoi mairouia bai nako inanon maiuia ae a tia ni bainia ao n tau-taekania iai te riaboro ao a na kanimwiia n tai nako ma te Uea ae na kataniia ao ni kawakinia. Ti riai naba ni bubuti karikirakean te karea n noraba ao n ataibai (discernment) ni kona ni kinana waki te riaboro inanon ao irouia kain ara botaki n te charismatic.



### Ko a riki ngkai ba Tinau

*Aio bon karakinan Bobe John Paul II ngke e mate tinana*

N te 1929, ngke ai ti 17 te bong imain rokon ana ka-ruaiua ni koronririki Karol Wojtyla ao inanon okina n reirei n te bong ao e a nora tamana ba e tabe ni katorobubua n tataro ma bubuan rnatana aika roto n maimai n te rannimata ae bat. E waekoa n titirakina tamana ba tera ae riki ao e kaeka tamana ni kangai; “E a tia ni mate tinam”. Inanon aki ataan raoi te bai ae na karaoia ngke e ongo maten tinana ao akea



*“...e a nora tamana ba e tabe ni katorobubua n tataro ma bubuan rnatana aika roto n maimai n te rannimata ae bat. . . .”*

ba e kawaekoa Karol Wojtyla ni birinako nakon te umantabau ae uakan ma aia auti.



*“E tanoata rongorongan Benateta ma ranin Rurete are e a rangi n tangiraki i bukia aoraki .....*

Ngke e roko n te umantabu ao e nakon te tabo ni katorobubua imatan tamnein Nei Maria ao e katorobubua imatana ma matana aika korakai n tang ao e tataro nakon Nei Maria ni kangai: “Nei Maria ae Tinan Iesu I aki ataia ba tera bukina ngkai E ana tinau te Atua nakon mwengana n te tai aio. Ma ti teuana te bai ae I ataia ngkai: Ba ko a riki ba Tinau”.

Man te tai aio ao e kaburea maiuna Bobe Ioane Bauro nakon Nei Maria n aron are e kaotia n ana kibu n koora are kangai, “Totus Tuus” are nako man ana tataro St Louis Marie de Montfort ni kaburea maiuna nakon Nei Maria ae kangai; “Am bai Ngai ni kabane Nei Maria” are e a ananaia ni katoa bong.

## Te Maiu ae Tabu

Karakinan maeun St. Beneteta,  
*Teburoburo Eita, Betio Pasish*

<b>Arana:</b>	Marie Bernadette Soubirous
<b>Bungiaki:</b>	7 Tianuare 1844
<b>Mate:</b>	16, Eberi 1879 (35)
<b>Abana:</b>	Rurete, Buranti
<b>Ana toa:</b>	16 Eberi
<b>Santa i bukin:</b>	Aorakin te rabata nako, Rurete Buranti ao tan bainikirinaki i bukin te onimaki

Bon te teinnaine ae e rangi ni kinaki Benateta man kaotin Nei Maria i Rurete are E kaoti nakoina 18 te tai ni bong aika kakaokoro man 11 Beberuare nakon 16 Turai n te ririki ae 1858 ngke ai tiba 14 ana ririki. E katabuaki ba te santa n 8 Ritemba 1933 iroun bobo Pius XI

Bon te karimoa i buakoia tarina ma manena aika ruaman irouia aia karo aika Francois Soubirous ao tinaia ae Louise. A bon maiu ni kainnano aia utu ao e a kaman nimaoraki man uarerekena. E a tia naba n reke irouna te korera ao e bon aorakina naba te kaikeike n ua tokin maiuna. Ngkana e oki n reirei ao angin ana makuri bon te ibuobuoki n tobaia tarina ma manena ake a uarerekene.

A rangi ni bati anuan maiuna aika a rangi ni kakateke are e bon karika aron tatangirakina irouia aomata. E rangi n tatangira, e nanorinano man karinerine ao e butimai babaire ma kairiri aika matoatoa n aki ngurengure iai. E aki naba kona ni kaitarai winnanti ma makuri n ioawa nakoina ao e tataekina te koaua n tai nako. E rang oti naba irouna te ninikoria riki n tain anakin ana rongorongo irouia kain te tau-taeka ake a iriana aia maroro ma te kakamaku ao te bainingare.

E tanoata rongorongan Benateta ma

ranin Rurete are e a rangi n tangiraki i bukia aoraki ao e a riaon 5 te mirion aomata ake a kakawara Rurete ni katoa ririki. A rangi ni bati naba aomata ake a marurung iai ao a aranna tabeman ba te ran ni kamaiu ma e taku Benateta ba a kamarurungaki aomata man aia onimaki ao aia tataro.

E rikirake kan kinakin Benateta irouia aomata aika a bati ai ngaia are e a anaki ao ni kawakinaki n aia tabo tina ma ngke 14 ana ririki ni karokoa e a ikawai ao e a reiakinaki naba iai te wareware ao te koroboki. Ngke e a bon ikawai ba ai 20 ana ririki ao e titirakinaki ba e kanga ana iango e na iein ke e nang tiku ba te tina? Ma e kaotia ba e bon aki kan iein ao e aki kona naba n tina ngkai bon te kanaka ngaia ao akea kaubaina are e na uotia n rin n aron te katei are e kakaraaoaki ao i rarikina bon te bairo ngaia ao bon akea naba bongana nakon te utu n tina are e na rin iai.

Ma n 7 Turai, 1866 ngke ai 22 ana ririki ao e a rin n te utu n tina ae St Gildard i Nevers. N ana kauoua ni bong ikanne ao e kaioroaki ba e na karakina te bai are e riki i Rurete nakoia tina ni kabane. Bon man te tai anne ao e a baireia naba ana mataniwi ba e na kataboroa matoan ana kairi nakoina ba e na kawakinna man te kamoamoa. E noraki ba e butimai babaire ma aroaro ni kabane ma te nanorinano ao n aki ngurengure naba teutana. Ngkana a titirakinna tina taekan Rurete ao e kaboia ni kangai, “E kabonganai Te Baretenia n ai aron te burum ni kanakoa te bubu are ngke e tia te makuri ao e a manga kaokaki te burum nako akun te mataroa”.

I nanon ana tai n aoraki ao a roko tabeman n tuanga ba e riai naba n nako ni kamarurunga i Rurete n te ran ni kamaiu riki ngkai bon ngaia are e kaota te ran ni kamaiu arei nakoia aomata. Ma e kaekaia ni kangai, “Kam ataia, bon baeu ba l riai n aoraki.” Ma a aki ota n nanon te bai are e taekinna.

E a kaman maiuakina te benetenia Benateta man marakin rabatana ao tamneina n aoraki ake e taonaki iai man uarerekena n ua matena ao man makuri n riribai nakoina aika a bati. E winnantiaki ao e kakeweaki ba are e korakora te bakantang irouna i bukin te kaoti nakoina i Rurete. E aki roko n te maninga ana reirei Nei Maria are e taku ba te maraki e rangi n tikiraoi i bukin karawa. E rangi ni butimaea rawawatana, aorakina ao marakina ma te kukurei ao te nanorinano ba katauraona nakon te maiu ae e na roko. Ngke e a roko korakoran kangengen riin waena ao e wene ma te maraki i aon ana kai ni wene ao e aki toki ana tataro ma ana korona i baina.

N te katenibong ae 16 n Eberi, 1879 ao e bubuti ba e na tabekaki man ana kainiwene ba e na kaotibure ao i muina e anaa ana tataro i main matena. I main motin ikena ao e karaoa i

aona kanikinaean te kaibangaki ao e tataro ni kangi "E na karaoiroaki Nei Maria ae tinan Te Atua, tataro i bukiu ngai te tia bure ae kananoanga." I muina e kabaraka atuna ao e mate n te aoa teniua n te bakantaa.

E kaweneaki rabatana i nanon te umantabu ao e koro tiran te aomata ake a roko n te tai anne ni kan noria, tiaki ti mai i aon Nevers ma bon man tabo nako i aon Buranti. I bukin norakin nanoia aomata ao e katukaki riki 2 ana bong n te umantabu ba a anganaki riki aia tai aomata ni kawaria ao ni kabo ma ngaia.

N 22  
Te betemba 1909, 30 te ririki i muin matena ao e a butaki rabatana man ruana irouia taan kakoaua ao a noria ba e aki mka. E a anaki ao ni kawakinaki rabatana ni karokoa taai aikai n te umantabu ae St Gillard i Nevers, Buranti.



### Santo Rabaere te Akanera

Iai kakarineakin Te Akanera aio irou ba iai bukina aika uoua ma imwain ae I taekinna bukina ao I bon kan taekinna moa ba antai ngaia.

Santo Rabaere te Akanera bon ngaia mai ibuakoia Akanera ake a aki toki 'n tei n tauraoi i matan te Uea ae e mimitong' (Tobita 12:15). Bon ngaia naba temanna mai ibuakoia Akanera ake teniman ake a maneweaki arαιa n te Baibara. E kona ni warekaki rongorongan Santo Rabaere te Akanera n ana Boki Tobita n Te Berita Ni Kawai n. Nanon te ara ae Rabaere ba - te Atua, E kamarurungira.

Te Akanera ae Rabaere bon ngaia ae e muiokoaki ibukin buokaia taan boborau, matakai, aoraki, neeti, taokita ao taan makuri n te onaoraki. Ngkana ko nora tamneina ao e bae n taua te kai kanga te oko ma te ika. N taai tabetai e kona n ae e tei iaon te ika ao e taua te kai. E bukamaruaki ana Toa n 29 n Tebetemba are a bane ni ikotaki iai Akanera ake Teniman, Santo Mikaere ao Santo Kabiriera.

Bukin kakarineakin te Akanera aio irou ba n te tai teuana ngke I uarereke ao ti botaki ni korona n ara utu man tuangaki ae ti na anga ara korona arei ba ara kakaitau nakon Santo Rabaere te Akanera ngke e a tia ni kawakina tinau iaon te kaibuke mai Tarawa n okira

Abaiang. E taekinna tamau n ana kaukuuki imwain te korona ba ti bon riai ni karaba St Rabaere ba ngke ngkai ao e a uotaki nako tinau nako Nonouti ba ngaia e a nako n toka n te kaibuke ae tiaki are e riai n toka iai. E taku naba tinau ba ngke e a katokaki n te boti ni kaokaki ma te tia boti ao e namakina te aomata n tei irarikina i moan te boti ao e bainna n te kamarai ae e kiriin.

## Kaubain Nei Maria ae Tinan te Atua

Katean te Toa ae Nei Maria Tinan te Atua ni moan te ririki

E rairaki man ana kababbara Fr Antony Kadavil n te Toa aio

*Uriam Timiti, Bikenibeu Parish*

Tariu ao maneu e bon rangi n riai ba e na kaukaki te ririki ae bou ma ana toa Nei Maria ae Tinan te Atua iroura ngaira ake e kakawaki iroura aron kaukan moani baai ke ara tai ni moana maiuakinan ara motinnano aika bou ao ni kaboui ara kantatinga ibukin kawakinan raoi te maiu ae ti anganaki iroun te Atua. Inanon te toa aio ao ti bane ni kauringaki ba Nei Maria ae tinan lesu ae te Atua boni ngaia naba tinara mai Karawa. Ai ngaia e bon riai n riki ba ara boto ni iango n te ririki aio 2020 "Te Nakon lesu Rinanon Nei Maria". Bon ara tai aio ni kaboui ara anganano nakon Nei Maria are boni ngaia Tinan te Ekaretia ngkai boni ngaia tinara ngaira kain rabatan te Ekaretia. E kamatoaki te toa ae Nei Maria Tinan te Atua iroun St Bobe Bauro VI n 1970. E kamatoa Bauro VI ba karoan te toa aio n 1 Tianuare ni katoa ririki bon reitan te katei n tataro rimoa iaon Rome are a kauringaki iai te muioko ae kakawaki ae anganaki Nei Maria ni karokoan te kamaiuaki nakon aonnaba. Aio are e a bon katerea naba te karineaki ae kaeineti nakon Nei Maria iroun te Atua ngke e rineaki ibuakoia aine nako ba... "E na riki ba te tia butimaea Boton te Maiu ae lesu ba E na maeka ibuakora."

E a riki ngkanne te Toa ae Nei Maria Tinan te Atua ba kamatoan te reitaki imarenan lesu ma Nei Maria. Ao aio are ti riai ni kina iai aron taian ara aika moan batu ae anganaki Nei Maria ba a riai ni bane n baranako man nakoana ae "Tinan te Atua." Katean te toa aio ni moan te ririki bon kaotan nnen Nei Maria inanon maiun lesu. Ti ataia naba ba inanon te ririki ao ti karinei bong aika a tia ni baireaki ba aia toa Santo aika batu ma bon ti Nei Maria ae moan te rine arona ba e nako ana toa n 1 Tianuare. Ngkai Nei Maria bon Tinan te Tia kamaiu ngaia ao taan kamaiuaki, ti kokoaua ba Nei Maria ngkanne bon aia Uea kaini Karawa ae e tekateka irarikin Natina ae Kristo Uean Aonnaba. E a tia ni kamatoaki naba te Toa



"E kamatoa Bauro VI  
ba karoan te toa aio n 1  
Tianuare ni katoa ririki  
bon reitan te katei n  
tataro rimoa iaon Rome  
are a kauringaki iai te  
muioko ae kakawaki ae  
anganaki Nei Maria..."



aio iroun Bobe Ioane XXXIII n 1963 ba e na riki ba bongin te Raoi n te aonnaba.

### Karakin kaotin Nei Maria nakon Benateta i Rurete. Uriam Timiti, Bikenibeu Parish



N te ingabong teuana - 11 n Beberuare 1858 ao a nako n tabeia Benateta ma tarina are Toinette ao raraioia are Jeanne i rarikin te kararang (spring) ni uakan ma te nangananga are i Massabielle. Ngke a nang oki ao a rinanon te kararang are maitorotoro nake uoman ma ngaia e aki kan kamaima nangoan waena ao e tekateka ni buti i rarikin te nanganaga. E kuba ngke e a ongo naba neaan te ang man te nangananga ma akea te bai ae kamakuri ba ti te roti are i aana ngaia are e a tararake n tara te tabo are nako mai iai te neaa. E kubanako ba e nora te aine ae uarereke n tei i nanoaan te nangananga ao e ngare nakolina. E kunikainna n te mainaina are e titabo ma rabunan atuna ao e buru kabaeen nukana ma rooti 2 aika a babobo i tabon waena. E ienikuri ni katorobubua ao e karaoa i aona kanikinaean te kaibangaki ao e wakina ana korona. Ngke e moti ana tataro ao e a mauna naba te aine arei.

Ngke e a butanako te rongorongo ao e a bati te kabuakaka ao e aranaki ba te tia kewe ao te mino ao a bainrang ana karo ao n tokina a ribaia ni manga okira te nangananga. A bati tan anai rongorongo ake a kan ana koauan ana rongorongo ao kain te tautaeka a kakamakua naba ba e na kabureaki. Ma te bai ae kamimi ba bon akea bibitakin ana rongorongo ao e bon aki naba karaka ke ni betanna teutana. Te kato-to teuana ikai ba aomata ake a ongo te rongorongo a bon arana naba te aine anne ba Nei Maria ma e aki kamatoa aia ara anne ma e ti teimatoa n tuangia ba e bon aki ata arana ngkai e bon aki kaota arana nakolina. E ti ataia ba te aine ae mainaina rabunan atuna, e buru kabae-an nukana ao iai roti aika babobo i tabon waena ni kauoua.

N 24 ni Beberuare, ao e noraki Benateta ni kaboria ma aontano are e bokaboka. N te bong are i muina ao e a manga noraki Benateta ni kana te uteute, e kabira ubuna n te bokaboka ao e nima ranin te kararang are e bareka. Tan kakewekewe a ribaia riki ao a taku ba e a bon mino. Nake a kakoaua a manga nano uoua ao a moanna ni kakoaua are e bon rotaki ana iango. Ma i muin karoan aikai ao e a manga kabarabara are e bon tuangaki iroun

te aine arei ba e na moi ao e na tebotebo man te kararang anne ao e na kana naba uteutena! Ma a kubanako aomata ba n te bong are i mui-na (26 Beberuare) ao e a noraki ranin te kararang are e barekareka ba e a rangi ni itiaki. E a riaon 800 aomata ake a roko n te tai aio ba a kan noria ao ni kakoaua. E teimatoa Benateta ni karaoi ana makuri ni benetenia ao e rikirake maitia aomata n roko ni kan nora te kakai.

N ana ka13 ni kaoti Nei Maria n Maati 2, ao e tuatua ba e na tuangaki te tama ba e na karoaki te katiki nakon te nangananga ao e na kateaki te umantabu iai. E kaonga te tama Benateta ma e kaeka te tama ba e kan ata moa aran te aine anne i main ae e na karoai baike e tangiri.

Ni Maati 3, 1858 ao e uti n roko Benateta n te nangananga n te aoa 7 n te ingabong anne ao a kaman roko aomata aika e raka i aon 3000 maitia ma e aki kaoti Nei Maria. E manga okira te nangananga Benateta ni baran te reirei ao ngke e kaoti Te Aine ao e titirakinna arana ma e aki kaeka ba e ti matangare nakolina.

N 25 n Maati ao e a tiba manga okira te nangananga Benateta ao ngke e a kaoti Nei Maria ao e a titirakinna naba arana. E matangare nakolina ma e a tiba kaeka i muin ana kateniuia n tai n titiraki. "Ngai te Riki n Immakurata" (Immaculate Conception)

E biri nakon te tama Benateta n te tai ae waekoa ma ni kaokioka atongan Te Ara anne ba e rawa ni maninga ngkai e bon aki ata nanona. E kubanako te tama ao e tabeaianga nanona ngke e ongo te ara anne ngkai e ataia ba e a bon tiba anganaki te ara anne Nei Maria 4 te ririki n nako (1854) iroun bobe Pius IX. A kakoaua naba ana tia reirei, ana karo ao te tama ba e bon tuai n ongongo te ara anne Benateta mai maina.

Ni kaotin Nei Maria te ka 17 ao E tiku i rarikin Benateta teuana tabun te aoa. Tarakin Benateta n te tai anne titabo ba e mena n te aonnaba teuana. E katorobubua ni kaitara te nangananga ma ana taura te nenea ae e ura i nanon baina. Ngke e a roko uran te nenea ni baina ao n tiku ni bue i nanon 15 riki te miniti ao bon akea naba te bai ae e namakinna ao bon akea naba muin te bue n noraki i aon baina

N te bong ae 16 n Turai ao e namakinna i nanona ba e weteaki nakon te nangananga. A kainaki taian kawai ni kabane nakon te nangananga ngaia are e a nako n tei mai buki-na. E ngae ngke e a mena i bukin te nangananga ma e namakinna ba bon akea okorona titabo ngke e bon mena naba i matana. E aki maan ao e a kaoti naba Nei Maria nakolina ao e taku ba e a bon riaon te tamaroa ae e a bon aki kona ni kabarabara raoi aron tikiraoi ma tamaroan Nei Maria.

## Te Tibatiba ae Raka

### Makoro I: Ana wewete lesu ae Kamimi Nakoiu na Nna rin n ana Ekaretia

*Aio bon te tibatiba ae raka ae na korekoreaki ibukin ababakina ao e na reitaki nakon tai aika a na roko. Te teinaine aio e boni maeka ngkai irouia Uriam ao Atuna i Bikenibe.*

Arau bon Nei Borin ao I bon ikawirake inanon te aro ae te kamatu, ao I bon rangi ni wiwinrangia te aro ae te Katorika n arou n taetae n aki akaka ibukin Nei Maria, ao ai bon ibukin naba rongorongan te Katorika ni kabane ake I bane n aki kakoaui. E rotaki ngkoa matau n te matakai ngke I koraki aua n te kauarinan n te KGV&EBS ni karokoa ae I a koraki onoua n te ririki 2019, imwin te tai are I a kainomataki n te charismatic. Imwina ap I ririki ma akean au kanganga ba I a kona n taratara ibuakon te rotongitong n te bong ao I aki kainnanao matau te kiraati ba I a noraba. I bon mimi iai n te moantai ngke I a rianna n te bong teuana n te tairiki ao I aki matanai ao I a bon mwananga naba n akea au kanganga.

Bon te aine ngai ae I rangi n ririba te aro ae te Katorika. I bon aki kakoauaa ao ngkana I ongo rongorongan te Katorika ao e ririki ba unin ao buakakan nanou, ao ngkana I tarataraia kain te Katorika ba a mananga n tutia ao I bon ngare ao n taetae inanou ni kangai, "A manga mananga naba n tutia taan mwamwanaa te aba ma aia aro." Ai bon aroarou naba anne ni karokoa ae I a tokara au katebwi ma onoua n ririki ni maeu.

N te ririki ae 2018 ngke I koraki iai nimaua ni bon te reirei naba ae KGV&EBS ao e bon tuai naba man bitaki nanou ma aroarou ni kabana ribaa te Katorika. Ngke e a motirawa ara reirei ao e a tarebon naba tinara mai Marakei nakoia tibura i Tarawa n tuatua taekara ae ti na motirawa irouna n te motirawa ae e ababaki. A tuangira tibura ao te moan aomata ni kaeka ngai bwa I rawa ni kan nako kioina ngkai bon ngaia Katorika, ao irarikina ti na bon botu naba ngkana ti roko irarikin tinara ikekei ba ai tiba ara moantai naba n roko i Marakei, ao man tangira riki ae ti na motirawa i Aranuka are bon te tabo ae ti ikawirake iai. Ma I

a manga nanoanga nanon tinau ngaia are ti a kariaia te motirawa i Marakei, ao ti tuangia tibura ae ti uoua ara wiki ikekei ao ti a oki naba ba ti na manga nako ni motirawa i Aranuka. Imain te mananga ao a bon maroro tibura akekei nakoira ibukin arora ngkana ti nako Marakei ba ti na bon aki naba rairaki nakon te Katorika.

Ngke e a roko te aba i Marakei ao I a bon tangiria naba bwa Nna karaunaki naba n te bong anne. Ngke e tuangai tinau ba I a karaunaki imwina ba ti na kaea moa te tutia ao e rangi n taonai te maraki n nano ao man kaekaia n te banaa ae e un. I kainii taningau n rawa ni kan tutia ao man taui ana taeka tibuu ake a tuangai are N na bon aki naba tutia, ma are I a bon konaki ao I a katauraoai ba N na iriia n tutia.

Ngke ti rin n te umwantabu ao e a wakinaki te tutia ao man kairaki ioun te tama Taaia. Ma inanon wakin te tutia ao I a bon ngangarengareakina tinau ngke e moan kotea ramwana ao e a manga anenei kunan te tutia. Ai bon arou naba aio ni karokoa ae e bara te tutia. Imuin te tutia ti a manga tiku ni kaitairiki irarikia natin tarin tinau.

Ngke ti tia n amwarake ao e a weteai naba tinau ba ti nang oki, ao I a manga wirikirina tinau ae I kan tiku ikekei. E rangi ni kukurei tinau ngke e ongo arei ao are e a kariaia naba tikuu irarikia ana koraki akekei. Akea ba I a bon tiku naba ikekei ao man nako n ira kanoan aia waaki ni karokoa ae nang bo tain te matu. N te tairiki anne ngke I matu ao I a kamiaki ba I teitei n te tabo teuana ae ti ngai iai ao akea iai aomata. Inanon teiteiu ao e a roko naba tewaana te turein ae e uarereke ao I a katokaki iai. Tarakin tinanikun te turein arei ngke I noria e bon kotoramneiaki n tamnein te ai. Ngke I toka ao e a manga in mataroana ao e a butinako naba.

Ngke I tarataraia kain te turein arei ao iai unaiae, mwaane, ao bon ataei aika kanga bon titabo rorora ma ngaiia. Ma tarakiia aomata akekei bon iai aika a onrake n te taitai, ao iai ae e onrake taningana ma bairina n te tabia. Inanon butira n te tai ae maan ao e a tei naba te turein n te tabo teuana, ma I aki noria ba I aki te roko n teirake n noria, ma bon iai aika a karuoaki iai ba ngaia bon aomata ake a rangi ni maeu buaka tarakiia ma ngke a tewenakoaki ao I bon nora teberaken iai te mwakaro n ai ao bon iai naba namakinan te tabo arei mai inanon te turein ae e rangi ni kabuehue ao I a kainnano naba ni bueroro inanona.

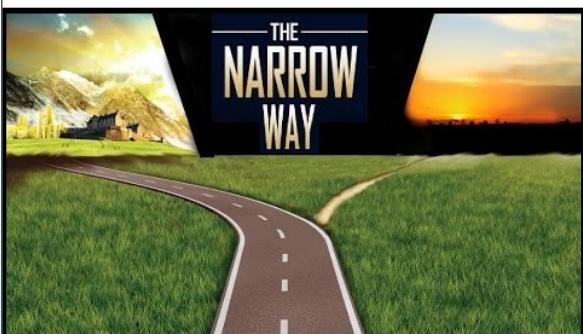


*"...ao e ririki ba unin ao buakakan nanou, ao ngkana I tarataraia kain te Katorika ba a mananga n tutia ao I bon ngare ao n taetae inanou ni kangai..."*



*“...ma ngke ti  
rin ao ti a bon bwaka  
naba ni katorobubua  
inanon te Umantabu ni  
Katorika are I tutia iai  
ni moan rokou ao I a  
mena i matan te Eukari,  
ao I a uti naba....”*

Ngke a tia n karuoaki kain te tabo arei ao e a manga in te mataroa ao man butinako, e bon aki maan ao e a manga tei. Ma ngke e kaukaki te mataroa ao are I a karuoaki naba iai, ma ngke I ruo n te tabo arei ao I noriia kain te tabo arei ba a bane ni kunikainia n te bai ae mainaina, ao ngke I tarai a kain rarikiu n angataiu ao ngaia bon tariu ae karimiu. Ngke I a karaua n taraa te tabo arei ti karuoaki iai ao ti bon karuoaki i matan te umwantabu ni Katorika i Marakei are I tutia ngkoia iai ngke I moan roko. Taraakin mataroan te umwantabu arei e bon koora (gold) ao iai te tautia temanna ae e tei irarikin te mataroa ba te tia kauka te mataroa. E waerake te tautia arei nakoira n tuangiira te bai ae ti na karaoia ba imwain ae e na kauka te mataroa ao ngaira aika ti ikawai ti na kakukuiia tarira ke manera aika a uarereke, ao ngkana e kauka te mataroa ao bon iai uoua kawai aika ti na butimwaeaki ma ngaia ba teuana e wariki ao teuana e rababa. Ao ngkana ti rin n te mataroa aio ao man iangoi kawai aika ti na toua ao e na bon akea ae ti na kataetaea riki n titirakinna te kawai ae ti na riai n toua. Ngke e bon tia raoi n taetae nakoira ao e a nako naba ni kauka te mataroa arei ao ngai I a kakukua naba tariu are e uarereke arei ao man rinnako, ma ngke ti a rin ao e a bon kaitaraira naba te kawai ae e rababa ao a bon maiti aika a nako iai. Ma ngke I a manga taraa angamaingiu ao bon te kawai ae e wariki. Taraan irarikin te kawai arei bon



irarikin raoi nnen bwangabwangan nnen te kiing. E bon rangi ni katikaki nanou ni kan toua te kawai are irariki arei kioina ngke I rangi ni kan ataia ba tera imwin ke tokin te kawai arei. Ngaia are I a rairaki naba ma tariu are I kakukua arei ni kaineta kawaira nakon are e wariki, ma I bon karaua moa n tatatarai a ba I nano uoua ba ti na tau iai ke ti na aki. Ngke e a bon moti raoi n au iango ao I a rinnako naba inanona, ma imain riniu

ao I bon kararikai ni kakaea te anga are ti na konaa iai n tau, ma ngke ti rin ao ti a bon rin naba n tau n akea ribwaribwara n te kawai arei, ma ngke ti rin ao ti a bon bwaka naba ni katorobubua inanon te Umantabu ni Katorika are I tutia iai ni moan rokou ao I a mena i matan te Eukari, ao I a uti naba.



Ngke I uti n te bong are imuina ao I bon uti ni kubanako n te aekaki ni mii arei, ma I bon aki katabea iai nanou ao man wakinako ma kanoan te ngaina arei. Ni katoa bong, ni moa man te bong arei ao e reke te maraki n atuu irou ae e rangi ni korakora ao e okioki. E bon aki toki ngkana I mooi batin, ao n riringaki ke ni bwainaoraki-aki. E bon rangi ni korakora angina ngkana e roko ao e kaan ae N na iranako angina. Inanon rorokona ao e a manga bon toki ma bon akea iangoan ke uringan te mii arei inanon weneu n aoraki. N te taina ao e a manga roko naba ni korakorana marakin atu ngaia are I a bon tangira ae N nang riringaki. Inanon riringakuu ao te kamimi ba I a bon teirake naba ao man taekina te mii arei, are bon akea uringana irou inanon weneu n aoraki, ma inanon au tai ni karaki ao I a bon rangi ni maonotiti ao man kainnano n tang. Ngke I bon tia raoi ni karaki ao ai bon akea naba irou te maraki n atuu are e rangi ni korakora arei, ao te kabuehue e a bon baonako naba ngke e moti raoi iai au karaki. Imuin au karaki ao e waekoa tinanu n tuangai ba N na nakon naba te Tama Taaia n tibaa te mii are e kaoti nakoiu. E a bon bakanako te tai iai ngke ti a mananga nakon ana auti te Tama. Ngke ti roko ikekei ao bon iai te Tama Taaia imaira ba e karaua ni maroro ma mitinare ni makoro nako ao bon te Tari Kabuua naba ikekei. E bon aki maan ao I a noriia mitinare ae a bane n teirake n otinako, ma te Tari Kabuua e a tuanga naba te Tama ba iai are e na manga kawaria riki. E tuangnga bwa N na nakoina,

ngaia are I a teirake nakon te Tama. Ngke e titirakinai ba tera au rongorongo ao I tuangga te Tama ba iai te bai ae N na tibaia nakoina, ma ngke N nang tabeka au karaki ma e a manga tuangai te Tama ba ti na riai ni kauka ara maroro n te tataro. Ngaia are e a kaukiira n te tataro, ma imain anne ao I titirakinna ba e kanga aron te koto ramwa ba I babanga. E bon rangi n un ngke rorou arei ao I tuai man baati ni kotea ramwau, ma e tuai naba ataia ae ngai kain te kamatu. E tuangai arona ao imwina e a karaoa naba ara tataro.

Imuin ae bon moti raoi au karaki ao I tuangnga naba ae e na kabara nanon miiu aei. E taku te Tama ba te mii arei bon ana wewete te Uea nakoiu nakon ana ekaretia Katorika ma kaekakina e bon nakoiu, tiaki ngaia ke tabeman riki aika a na kaeka te wewete ibukiu. E a tuangai naba te Tama ae e rangi ni bakantang irou ao man kukurei kioina ba ngke e moan roko i Marakei ao bon akea te aomata temanna ae e a tia n roko n tibatiba nakoina ma ai tiba ngai. E bon tuangai ba e bon tatanigai ba e aki nanakonako. I bon rangi ni kubanako ao man tuangnga te Tama ba antai ae e tataningaai, ao e kaotia ae bon Iesu n te Eukari are e bon tiku inanon te Umantabu n aki nanakonako. E reitia man tuangai ba N na nakoina n reitaki ma Ngaia ni karabaraba ao ni katituaraoi ibukin ana wewete ae e karaoia inanon te mii. Ma imwain ae N na nako ao I bon tuangnga ae ti nang nako uabong riki ae n te Tabati ao ti a oki naba nako Tarawa, ngaia are I tuangga ae e tuai toki nanou n tututia ao n neneboia ao ti nang nako naba. Ngaia are e a tuangai ae I a butia naba te Uea ba e a kabaka naba te karau n te bong are ti na nako iai ba e aonga n maan riki aron neboana iroura.

Bon iai naba baai ae tuangai aika a na riki nakoiu ngkana I nako n te Umwantabu n tataro, ba ngkana e a bon tiba toka naba baiu iaon ramwau ba N na kotea ramwau ao e na bon wawanako naba ranin matau n te aro ae e aki kantaningaaki ao au kunikai e na rotoroto ni mwaimwain ranin matau, ao matau a na rangi n tibutaua ngkana e bon tia raoi au tataro. I bon ngangarengare nakon te Tama ao man kaekaa ba ai tera ngkana N nang bon nako n tang ao akea bukina, ma e bon tuangai te Tama ba a na bon riki, I bon riki n taekina arei ba kioina I aki kakoauua n te moantai

taekan lesu ae maiu n te Eukari ba I tuai nonoria ao n ongongo mai mwaina. I a bon nako naba nakon te umwantabu, ma ngke I roko ikekei ao bon akea angin te kan tang ao te nanokawaki irou, ma ngkanne e a bon tiku ana taeka te Tama i atu. Ngke I kotea ramwau ao e a bon tiba toka baiu iaon ramwau ao e a bon waanako naba ranin matau ae e korakora ao te ang are e roko irou bon te ang ni kukurei. Baai ni kabane ake e taekinii te Tama a bon koro bukiia ni kabane ao ngke I otinako ao a rangi n tibutaua matau ao ai ti teutana iai uren matau.

Ngke I otinako ao e bon ngangare te Tama irou ni matau n aekakina arei. Ti a oki rikaki nakon te auti ma akean te kanganga ao aoraki ba e a toki. Ai bon akea naba au kanganga ni karokoa te Tabati are ti na mananga iai n okira Tarawa. E a boo te tau mwanai ibukin ara tianaki nakon te Tabati, ao ngaira ti a kaman katauraoi ara bai ni kabane imwain te mananga. Ma ngke e roko te bong arei ao ni karangainana ao e a bon baka naba te karau ae korakora ao e baraaki naba karawa. E a oia ma e a boo tawanou ao e tuai man toki te karau. Ngaia are ti aki kiba n te bong anne ba e a rangi ni korakora te karau ao e a taonaki te kiba. I bon rangi ni karabaraba ao ni kakaitau nakon te Uea ae Iesu ngke e bon kaeka raoi au bubuti are ibukin kabakakin te karau n ara tai ke n te bong are ti na kiba iai, ngaia are e a manga maan riki tikura nakon teuana te wiiki ao I a bon rangi ni kabonganaa raoi tikura arei ao man nanako n neneboia ni karokoa are e a manga roko naba te tai are ti nang mananga raoi iai ae te Kanimabong.

E raba Iesu n ana moan wewete ae kamimi nakoiu ba N na rin inanon ana Ekaretia Katorika ao N na kaitibo ma Ngaia ae E maiu ni koaua n te Eukari. Alleluia, Alleluia!!



*“E raba Iesu n ana moan wewete ae kamimi nakoiu ba N na rin inanon ana Ekaretia Katorika ...”*





## NEW YEAR'S RESOLUTION: THE POPE FRANCIS LIST

- 1 Don't gossip.
- 2 Finish your meals.
- 3 Make time for others.
- 4 Choose the "more humble" purchase.
- 5 Meet the poor 'in the flesh.'
- 6 Stop judging others.
- 7 Befriend those who disagree.
- 8 Make commitments, such as marriage.
- 9 Make it a habit to "ask the Lord."
- 10 Be happy.



*"Ibukin kairan am iango ni karekean am motinnano ibukin te ririki aio ....."*

### Motinnano inanon te Ririki Aio mairoun Bobe Baraniko

*Ibukin kairan am iango ni karekean am motinnano ibukin te ririki aio ao iangoi itera tabeua aika e manewe tamara te bobe ikai:*

- 1) Te aki winnanti
- 2) Kabanean raoi kanam
- 3) Karekean am tai ma raom
- 4) Karaoan te aro ni bobai ae mangori
- 5) Te kaitibo ma kainnano 'inanon te iriko'
- 6) Katokan motikan taekaia raora
- 7) Karekean te bonnano ma ake a bobuaka n iango ma ngaira
- 8) Karaoan raoi tabera ao muiokoara
- 9) Te teimatoa ni bubutia te Uea ana buoka
- 10) Te kukurei n tai nako

